

BİR TARİH PROJESİ ANDIRININ SESSİZ TANIKLARI

Andırın'da tarihi mirası canlandırmak tarihin bize yüklediği bir görevdir. Özellikle Andırının yakın tarihi gençlerin bilmesi gereken ibretlerle doludur. Andırının kaybolan tarihi mirasını ortaya çıkarmak hem devlete hem de Andırınlılara düşmektedir. Aşağıda başlıklar halinde Andırının sesiz ve garip yatan tarih tapularını sunuyorum. Önce bunlar korunmalı sonra anıtlara dönüştürülmeli ve ibretle görülmelidir. Ortaya çıkarmanın ötesinde yapılacak çalışmalar acilen başlatılmalıdır.

ABAZADE DURDU BEY'İN MEZARININ BULUNMASI

1990'lı yılların başlarında Adana Valiliği ile işbirliği yaparak sonuçlandırdığım "Tarihi Belgelendirme" çalışmaları kapsamında Mart ayının başlarında Andırın ilçe merkezine uğradım. Yörenin tarihi konularında bilgi sahibi olan turan Kayıran ve Adil Kayıran ile görüşmelerim oldu. Adı geçen şahıslar dedeleri olan "Müstantık" (Sorgu Hakimi) Abaza Durdu Bey'in Zeytun Ermenileri'nin saldırıları sonucu 1895 yılında Andırın ilçesinin saldırıya uğradığını ve durdu Bey'in tepelik bir yerde çalıların içinde bulunarak öldürüldüğünü mezarının da aynı yere yakın olduğundan bahsettiler.

2003 yılında yaz mevsiminde Andırın'a yaylaya gittim. Ramazan Kürtül isimle genç bir arkadaş ile birlikte Andırın'ın kervan yolu kıyısındaki tarihi mezarlığa vardık. Üzeri "fes şekilli" tarihi mezarı bulduk. Mezar taşının sırt kısmında "Andırın eşrafından Abazazade Durdu Bey, sene-311" yazısı vardı. 311 Rumi takvime göre 1311'dir. Miladi karşılığı da 1895 yılıdır.

Maraş'a bağlı Zeytun Ermenileri'nin isyan ederek Andırın'ı bastığı kasabayı yaktığı aynı esnada çok sayıda Türk yurttaşının öldürülerek bu arada planlı bir şekilde Abaza zade durdu Bey'in de öldürüldüğü olayın geride kalan en önemli belge veya kalıntısı Durdu Bey'in mezarı idi.

KARA FATMA HATUN'UN MEZARININ BULUNMASI

Türk tarihinin ünlü kahraman kadınlarından Kara Fatma'nın 1854 yılında Kırım harbine katılması ve padişah'tan madalya alması hakkında Osmanlı Arşivinde ayrıntılı bir dosya bulmuştum. Bahsi geçen dosyanın içindeki bilgilerden hareketle Çukurova'lı olan bu Türkmen kadının kimliğini çözümlmek istedim. Belgelerden yansıyan farklılıklar dolayısı ile Kara Fatma'nın Türkmen veya Kürt olduğu hakkında farklılıkları gördüm. Ama Kara Fatma konusunda atalardan duyduğu bilgileri en ayrıntılı olarak Kadirli'de Avukat Niyazi Bozdoğan anlattı. Kara Fatma'nın Bozdoğan aşiretinden ve Maraşlı Bayazıt beyi Kalender Paşa'ya gelin olarak gittiğini söyledi.

Andırın'ın Kesim köyü "Beylik mahallesi" isminin Kara Fatma Hatun'un derebeylik döneminin hatırası olduğu bilgilerine ulaştım. Arşiv belgeleri ve yaşlıların sözlü anlatımından

hareketle Kara Fatmanın hikayesini yazdım. Ancak 4 Kasım 2007 tarihinde Andırın Beşbucak köyünde bir düğün .,yerinde o yörenin çoban veya orman işçisi veya köylü Hamza Hayta'nın "Kara hatun'un mezar yerini biliyorum" açıklaması yapması... Ve Andırın Tokmaklı'da bahsi geçen Kara hatun'un mezarının bulunduğu beyler mezarlığında definecilerin soygun için yaptığı tahribatlardan bahsetmesi... Aynı mezar yeri yakınında (parçalanmış ve soyulan mezarın yanında) eski bir hançer bulunduğu hakkında yaşı 70 civarında Sultan Bolat adındaki köylü kadınının bilgi vermesi üzerine tanıklar ile birlikte tarihi mezarlığa gittim. Gördüğüm manzara ilginçti: tarihi beyler mezarlığı içinde bulunan ve içinden kılıç çıkan mezar gövde kısmı oyulmuş ve parçalanmıştı. Hece taşları yan yatıyordu. Bir hece taşının üzerinde sarık şekli vardı ki bu şekil o yörede yaşayan "Ayan ve eşraf" önde gelen bir idareciye ait olduğunu gösteriyordu. Diğer hece taşının şekli ise çelenge benzer kıvrımlar halinde idi. Osmanlı mezar geleneğinde kadınlar için bu şekiller kullanılır idi. Ulaştığım bütün bilgiler soyulan mezarın Kara Fatma'ya ait olduğu yönündeydi.

GARASÜLLÜ VE EŞE KADIN'IN MEZARLARI

Andırın'ın Geben nahiyesinde 1990 yılındaki çevre araştırmam esnasında Memiş Daş ve Musa Tecirlioğlu isimlerinde yaşı 90'a yakın köylülerle konuşmuştum. Bana 1895 yılı Zeytun Ermenilerinin Geben beldesini baskınları esnasında öldürülen o yörenin ileri gelenlerinden Gara Süllü'nün mezar yerini gösterdiler.

2006 yılı Ekim ayı içinde Andırın Tarihi kitabı için fotoğraf çekmek üzere Geben'e gittim. Geben Belediye Başkanı Vahit Kahveci ile görüştüm. Vahit Bey ve bir yakın akrabası Geben beldesi yakınında ova içinde Zeytun Ermenilerinin baskınları sonucu öldürülen Eşe kadın ve çocuğunun bulunduğu mezarı gösterdiler. Hikayesini de anlattılar.

YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Andırın tarihini araştırma çalışmalarının sonucu olarak.

1.Andırın'daki tarihi mezarlıkta bulunan durdu Bey'in mezarı koruma altına alınabilir. Şehitlik olarak çevre düzenlemesi yapılır ve dünya kamuoyuna tanıtılır.

2. Andırın Tokmaklı Beyler mezarlığında bulunan ünlü kahraman kadın Kara Fatma'nın mezarı aslına uygun şekilde yapılır ve çevre düzenlemesi ile birlikte tanıtımı yapılabilir.

3. Geben ovasındaki Eşe kadın ve çocuğuna ait olan mezar yeri de koruma altına alınır.

Sonuçlar: Andırın yöresi tarihinde tespit ettiğim ve Andırın tarihine konu olarak yazdığım önemli tarihi mekanların koruma altına alınması ve bu yönde proje çalışmalarının hazırlanması yöre tarihi için olduğu kadar Türk ve dünya tarihi için de önemlidir.